

برگزاری اردوهای دانش آموزی در طول سال تحصیلی

امیرالمومنین علیه السلام:

إِنَّمَا الْبَصِيرُ مَنْ سَمِعَ فَتَفَكَّرَ،
و نَظَرَ فَأَبْصَرَ وَ انْتَفَعَ بِالْعِبَرِ

با بصیرت کسی است که بشنود و بیندیشد،
بیند و بینا شود و از عبرت‌ها بهره گیرد.

نهج البلاغه خطبه ۱۵۳

مقدمه

مطابق دستورالعمل اجرایی اردو و بازدیدهای دانش‌آموزی، اردو به فعالیت آموزشی، پرورشی گفته می‌شود که برای تعداد معینی از دانش‌آموزان تحت نظارت و هدایت معلمان و مربیان دارای صلاحیت براساس مجوز مراجع ذیربط در فضای داخل یا خارج از محیط آموزشی و پرورشی برگزار می‌گردد. یکی از ضرورت‌های آموزش و پرورش نوین، توجه ویژه به فعالیت‌های تکمیلی است که دانش‌آموزان انجام آن را از کلاس درس شروع کرده و در بیرون از کلاس یا مدرسه به پایان می‌برند. از جمله این‌گونه فعالیت‌ها اردوها و بازدیدها هستند که با مشارکت و تعامل معلمان و دبیران، دانش‌آموزان و اولیای آن‌ها انجام می‌گیرد و در صورت بهره‌مندی صحیح منجر به شکفتن توانمندی‌ها، یادگیری عمیق‌تر آموزه‌ها، افزایش مسئولیت‌پذیری و بهبود روحیه مشارکت تیمی می‌شود. در واقع ابزار کارآمدی است که در تحقق بخش اعظمی از نیازهای اجتماعی، عاطفی، جسمی و ... دانش‌آموزان نقشی بسزا دارد. در سند تحول بنیادین ذیل موضوع تنوع بخشی به محیط‌های یادگیری در فصل هفتم راهکار ۶-۶ ایجاد شبکه‌ای از محیط‌های یادگیری مانند پژوهش‌سراها، اردوگاه‌ها، خانه‌های فرهنگ، کتابخانه‌های عمومی، نمایشگاه‌ها، موزه‌های تخصصی علوم و فناوری، مراکز کارآفرینی، ورزشگاه‌ها و سایر مراکز مشابه و برقراری تعامل اثر بخش مدارس با این محیط‌ها را از شیوه‌های موثر بر شمرده است.

اهداف

- ۱- یادگیری عمیق و پایدار
- ۲- آشنایی با محیط و مسایل اجتماعی در زمینه‌های مختلف دینی، علمی، فرهنگی و اجتماعی
- ۳- تقویت روحیه جمع‌گرایی و مشارکت در فعالیت‌های گروهی و تبادل اطلاعات و تجربیات
- ۴- ایجاد روحیه تلاش و انگیزه تحقیق و پرورش خلاقیت
- ۵- شناخت بیشتر مرئوسان از ویژگی‌های شخصی و شخصیتی دانش‌آموزان
- ۶- تأمین نشاط دانش‌آموزان با ایجاد تنوع در برنامه‌های آموزشی و پرورشی
- ۷- آشنایی با محیط زیست، طبیعت، منابع طبیعی، گونه‌های جانوری و گیاهی و تفکر در آفرینش آنها

مسئول اجرا: معاون آموزشی	زمان برنامه‌ریزی: تابستان
زمان اجرا: در طول سال تحصیلی	زمان ارزشیابی: پایان نوبت اول و دوم

انواع فعالیت‌های اردویی:

فعالیت‌های خارج از مدرسه بنا به اهداف برگزاری آنها متنوع بوده و هر ماه یک بار انجام می‌شود. جنبه‌های علمی و آموزشی، فرهنگی و مذهبی، تفریحی و سیاحتی در قالب‌های کوچک (پنج نفر) یا بزرگ (کلاسی، پایه و همه دانش‌آموزان) را در بر دارد.

مسئولیت برگزاری:

مسئولیت برگزاری اردو در مدرسه به عهده سرپرست پایه است. در شورای معاونین فعالیت‌های خارج از کلاس یا مدرسه تعریف می‌شود و متناسب با اهداف مربوطه مکان آن تعیین می‌گردد و برای اجرا به مسئولین ذیربط سپرده می‌شود.

مراحل برنامه‌ریزی اردوها عبارت است از:

- ۱- تعریف موضوعات نیازمند آموزش
- ۲- شناسایی مکان‌های مناسب
- ۳- توزیع منابع بر اساس سن، نیاز درسی یا تربیتی در دانش‌آموزان
- ۴- تعیین زمان مناسب برای بهره‌مندی از آن در طول سال تحصیلی
- ۵- انتخاب وسیله نقلیه مناسب و ایمن

- ۶- رعایت دقیق ضوابط برگزاری اردوها (بخشنامه وزارتی)
- ۷- کسب اطمینان از سلامت و امنیت محل برگزاری اردوها
- ۸- تعیین چگونگی بهره مندی بعدی از اردوها از طریق ارائه گزارش، تحلیل و توصیف مکتوب دانش آموزان، تشکیل نمایشگاه و ...

نکات مورد توجه در اردوها:

- ۱- لیست اردوهای فرهنگی، علمی و تربیتی مورد نیاز هر پایه توسط شورای معلمین هر پایه در تابستان هر سال تهیه و در شورای آموزشی به تصویب می‌رسد و در تقویم اجرایی مدرسه ثبت می‌گردد.
- ۲- این لیست در شروع سال تحصیلی، به اطلاع خانواده ها رسانده می‌شود و فرم اخذ رضایت کلی والدین برای شرکت فرزندانشان در اردوها دریافت می‌گردد.
- ۳- در هر اردو علی‌الخصوص اردوهای خارج از مراکز از قبل با واحد دانش آموزی اداره آموزش و پرورش هماهنگی و مجوز لازم اخذ می‌گردد.
- ۴- برای هر اردو یک نفر به عنوان سرپرست تعیین می‌شود و نیروهای لازم (به ازای هر ۱۰ نفر یک نفر) تعیین و اعزام می‌گردند.
- ۵- دانش‌آموزان در گروه‌های متناسب (۳ تا ۵) گروه‌بندی می‌گردند و هر چند گروه یک دسته را تشکیل می‌دهد از خود دانش‌آموزان مسئولینی به عنوان سرگروه و سر دسته انتخاب می‌شود تا کارها با مشارکت انجام گیرد.
- ۶- دانش‌آموزان به صورت گروهی یا انفرادی گزارشی از برنامه‌های خارج از مدرسه خود به صورت مکتوب آماده کرده و به مسئول خود می‌دهند. از این گزارش‌ها مجموعه‌ای برای نمایشگاه یا استفاده‌های بعدی فراهم می‌آید.

وظایف مدیر مدرسه:

- ۱- تبیین اهداف هر اردو و ضرورت‌هایی که بیرون بردن دانش‌آموزان از مدرسه را موجب گردیده است. که قبلاً در شورای معلمین پایه طرح و در شورای آموزشی مدرسه به تصویب رسیده است.
- ۲- تعیین و انتخاب سرپرستان و مربیان اردو و ابلاغ وظایف آنان و در اختیار نهادن بودجه به سرپرست اردو

- ۳- اخذ رضایت‌نامه از اولیای دانش‌آموزان
- ۴- استفاده از مشارکت اولیای واجد شرایط جهت تسهیل و تسریع در امر برگزاری اردوها
- ۵- هماهنگی با ادارات و نهادهایی که در برگزاری اردو موثرند.
- ۶- ارسال نیروهای کمک و امداد در موارد و شرایط اضطراری غیرقابل پیش‌بینی
- ۷- توجیه مربیان، نیروهای همراه، خدمات و رانندگان در همراهی و تبعیت از سرپرست اردو
تبصره: مدیر مدرسه می‌تواند برخی از اختیارات خود را به سرپرست اردو تفویض نماید.

وظایف سرپرست اردو قبل از انجام اردو:

- ۱- اعزام یکی از همکاران جهت بازدید از محل اردو و توجه به نکات ایمنی و اخلاقی و آموزشی
- ۲- برنامه ریزی اردو با مشارکت مربیان و معلمین همراه و نظارت بر اجرای دقیق برنامه‌ها
- ۳- توجیه مربیان و عوامل دست‌اندرکار نسبت به وظایف خود
- ۴- رعایت برنامه زمان‌بندی شده از نظر حرکت و بازگشت
- ۵- ایجاد ارتباط احترام‌آمیز با مسئولین محل اردو
- ۶- اخذ گزارش‌ها، نظرات و پیشنهادهای سازنده مربیان و دانش‌آموزان
- ۷- فراهم نمودن امکانات لازم و توزیع عادلانه آن با رعایت موازین بهداشتی
- ۸- پیش‌بینی وسایل بهداشتی و کمک‌های اولیه و انتخاب یک نفر از مربیان به عنوان مسئول بهداشت
- ۹- نظارت بر رعایت کلیه اموری که ضریب ایمنی را در طول برگزاری اردو بالا می‌برد
- ۱۰- نظارت دقیق بر انتخاب رانندگان و رعایت حال ایشان به منظور افزایش ضریب ایمنی
- ۱۱- تهیه گزارش کار چگونگی برگزاری اردو و عوامل دست‌اندرکار برگزاری اردو و ارائه آن به مدیریت برای نگهداری در آرشیو اردوها
- ۱۲- تهیه چک لیستی به منظور عمل به کلیه‌ی موارد

وظایف مربیان همراه :

- ۱- هماهنگی با سرپرست اردو و اجرای برنامه‌های ابلاغ شده
- ۲- همراهی مداوم و مستمر با دانش‌آموزان
- ۳- مراقبت مستمر از سلامت و امنیت دانش‌آموزان و حفظ و نگهداری آنان از خطرات و حوادث احتمالی

برگزاری اردوهای دانش آموزی در طول سال تحصیلی / ۱۴۳

- ۴- مراقبت بر حفظ نظم و انضباط گروهی و بیان تذکرات لازم در اوقات مختلف
- ۵- حضور و غیاب مرتب و دقیق دانش آموزان به خصوص در هر تغییر موقعیتی
- ۶- توجیه دانش آموزان دسته یا گروه زیر نظر خود
- ۷- دقت در شناخت مسائل و مشکلات تربیتی و اخلاقی دانش آموزان به منظور تقویت رفتارهای نیکو و رفع کاستی‌ها
- ۸- تقسیم مسئولیت بین دانش آموزان و اعطای شخصیت به آنان
- ۹- هدایت دانش آموزان برای اجرای برنامه‌های فرهنگی از قبیل همخوانی قرآن، سرود، مسابقه و ...
- ۱۰- تامین شرایط و جوی خوشایند و با نشاط متناسب با شان دانش آموزی و معلمی برای دانش آموزان
- ۱۱- تهیه و همراه داشتن وسایل و ملزومات مورد نیاز از قبیل وسایل آبخوری، وسایل بهداشتی، زیرانداز، قبله نما و ...
- ۱۲- تهیه و همراه داشتن وسایل بهداشتی و کمک‌های اولیه

وظایف رانندگان:

- ۱- توجه به مقررات رانندگی و حرکت با سرعت مطمئنه
- ۲- داشتن شرایط لازم از جمله همراه داشتن معاینه فنی خودرو، مدارک و اوراق هویتی خود و خودرو، پرهیز از استعمال دخانیات
- ۳- عدم رانندگی در شب در مسیرهای طولانی
- ۴- عدم ترک خودرو در توقف‌ها و عدم ترک محل توقف بدون اجازه از سرپرست اردو
- ۵- حرکت به صورت کاروانی با خودروهای دیگر در صورت تعدد خودروها
- ۶- همکاری با مربیان در پیاده و سوار کردن دانش آموزان
- ۷- برخورد احترام‌آمیز در لحن و کلام با مربیان و دانش آموزان
- ۸- پرهیز از رفتار دور از ساحت تعلیم و تربیت در مواجهه با رفتارهای نادرست رانندگان دیگر

ذی‌ربطان این شیوه‌نامه که باید در جریان اجرای آن قرار گیرند، عبارتند از: مدیر، معاونین پرورشی و آموزشی، معلمان راهنما، معلمان و مربیان

بررسی موارد شیوه‌نامه شماره ۱۷ / برگزاری اردوهای دانش آموزی در طول سال تحصیلی

ردیف	شرح	بلی	خیر	امتیاز
۱	آیا اردوهای دانش‌آموزان هر ماه یک بار انجام می‌شود؟			
۲	آیا مسؤولیت برگزاری اردوی دانش‌آموزان به عهده سرپرست پایه است؟			
۳	آیا به مراحل برنامه‌ریزی اردوها مندرج در شیوه‌نامه مؤسسه توجه می‌شود؟			
۴	آیا لیست اردوهای فرهنگی، علمی و تربیتی توسط شورای معلمین هر پایه در تابستان تهیه شده است؟			
۵	آیا زمان‌بندی و مکان برگزاری اردوها در تقویم اجرایی مدرسه ثبت گردیده است؟			
۶	آیا قبل از برگزاری اردو مجوز آن از طرف آموزش و پرورش منطقه دریافت می‌شود؟			
۷	آیا قبل از برگزاری اردو رضایت‌نامه از اولیای دانش‌آموزان اخذ می‌گردد؟			
۸	آیا برای هر اردو یک نفر به عنوان سرپرست اردو تعیین می‌شود؟			
۹	آیا نیروهای لازم (به ازای هر ۱۰ نفر دانش‌آموز یک مربی همراه) تعیین و به اردو اعزام می‌گردند؟			
۱۰	آیا قبل از اردو یکی از مربیان جهت بازدید از محل اردو و توجه به نکات ایمنی، اخلاقی و آموزشی اعزام می‌شود؟			
۱۱	آیا قبل از اردو پیش‌بینی وسایل بهداشتی و کمک‌های اولیه و انتخاب یک نفر به عنوان مسؤول بهداشت، صورت می‌گیرد؟			
۱۲	آیا برای هر اردو وسیله حمل و نقل مناسب و ایمن در نظر گرفته می‌شود؟			
۱۳	آیا سرپرست اردو وظایف مربیان همراه را به آنان بازگو و یادآوری می‌کند؟ (طبق شیوه‌نامه مؤسسه)			

*در هر ردیف با توجه به کیفیت اجرا امتیاز ۱ (کمترین) تا ۵ (بیشترین) در نظر گرفته می‌شود.

برگزاری اردوهای دانش آموزی در طول سال تحصیلی / ۱۴۵

ردیف	شرح	بلی	خیر	امتیاز
۱۴	آیا سرپرست اردو وظایف رانندگان را به آنان طبق شیوهنامه مؤسسه بازگو و یادآوری می‌کند؟			
۱۵	آیا در برگزاری اردوها، رعایت برنامه زمان‌بندی از نظر حرکت و بازگشت صورت می‌گیرد؟			
۱۶	آیا از مشارکت اولیای واجد شرایط جهت تسهیل و تسریع در امر برگزاری اردوها استفاده می‌شود؟			
۱۷	آیا در حین برگزاری اردو از سوی مربیان دقت لازم جهت کنترل و مراقبت کامل از دانش‌آموزان صورت می‌گیرد؟			
۱۸	آیا در حین برگزاری اردو سرپرست بر اجرای دقیق برنامه‌ها نظارت دارد؟			
۱۹	آیا دانش‌آموزان پس از اردو گزارشی از مشاهدات و برنامه‌های انجام‌شده در اردو را به صورت مکتوب آماده کرده و به معلم خود تحویل می‌دهند؟			
۲۰	آیا گزارش کار چگونگی برگزاری اردو توسط سرپرست تهیه و به مدیریت برای نگهداری در آرشیو اردوها تحویل می‌گردد؟			
۲۱	آیا در مورد کیفیت اردوهای انجام‌شده به صورت فصلی از والدین نظرخواهی به عمل می‌آید؟			
۲۲	آیا مسؤول اجرای این شیوهنامه برای اجرای بهتر از تجربیات حداقل سه مدرسه موفق استفاده نموده است؟			
۲۳	آیا مسؤول اجرا، اهمّ فعالیت‌های این شیوهنامه را به شکل مناسب در سایت مدرسه بارگذاری نموده است؟			

اقدامات اصلاحی برای مواردی که اجرا نشده است:

نام و نام خانوادگی و امضای مسؤول مستقیم اجراء   نام و نام خانوادگی و امضای معاون مربوطه   نام و نام خانوادگی و امضای مدیر